

Максимова О.О. Сталий розвиток у системі професійних цінностей педагога дошкільної освіти. *Впровадження сучасних технологій в процесі забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти: збірник наукових праць / укладачі: Зданевич Л.В., Мисик О.С., Пісоцька Л.С., Рейпольська О.Д. За заг. ред. проф. Зданевич Л.В. Хмельницький : ХГПА, 2026. С. 355 – 358.*

e-mail: helen.maks23@ukr.net

Максимова Олена Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

СТАЛИЙ РОЗВИТОК У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНИХ ЦІННОСТЕЙ ПЕДАГОГА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується загостренням екологічних, соціальних та економічних проблем, що зумовлює необхідність переосмислення ціннісних орієнтирів освіти в контексті ідей сталого розвитку. Концепція сталого розвитку, закріплена у міжнародних документах, зокрема Цілях сталого розвитку ООН, визначає освіту як один із ключових чинників формування відповідального ставлення людини до довкілля, суспільства та власної життєдіяльності. У цьому контексті особливого значення набуває дошкільна освіта як перша ланка безперервної освіти, що закладає основи світогляду, ціннісних установок і моделей поведінки особистості. Вирішальна роль у реалізації ідей сталого розвитку в дошкільній освіті належить вихователю, який виступає носієм професійних цінностей, зразком соціально та екологічно відповідальної поведінки.

Аналіз наукових досліджень свідчить, що концепція сталого розвитку в сучасній педагогічній науці розглядається як міждисциплінарна освітня парадигма, спрямована на формування екологічної свідомості, соціальної відповідальності та відповідального ставлення до ресурсів, з особливим акцентом на дошкільну освіту як сенситивний етап розвитку особистості

(Н. Гавриш, О. Пометун, О. Саприкіна, О. Стаєнна). У працях українських учених обґрунтовано формування природничо-екологічної компетентності дітей як складової освіти для сталого розвитку, розкрито зміст, форми та методи її реалізації в освітньому процесі ЗДО (Т. Атрощенко, Г. Беленька, Л.Загородня, В. Іванова, Ю. Герасименко, Л. Калуська, К. Крутій, В. Курта, О. Максимова, Н. Миськова, О.Сорочинська, В. Розгон, І. Стеценко, Н. Яришева). Дослідження з проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів засвідчують наявність наукових напрацювань щодо формування готовності педагогів до реалізації ідей сталого розвитку (І. Данильченко; Т. Дука, Л. Зданевич, С. Іванчук, Н. Лисенко, Н. Миськова; Л. Пісоцька).

Мета статті полягає в аналізі сталого розвитку як складової професійних цінностей майбутніх педагогів дошкільної освіти та визначенні педагогічних орієнтирів його формування у процесі фахової підготовки.

Професійні цінності педагога розглядаються як система світоглядних і морально-етичних орієнтацій, що визначають спрямованість педагогічної діяльності, мотивують професійну самоідентифікацію та регулюють його поведінку в освітньому середовищі. Професійні цінності сучасного педагога включають відповідальність за результати власної діяльності, готовність до саморозвитку, етичні норми поведінки, соціальну відповідальність і педагогічну рефлексію, що сформульовано в дослідженнях професійних цінностей учителя як педагогічного фахівця [5]. Професійні цінності також виступають внутрішнім орієнтиром, який спрямовує професійну поведінку, прийняття рішень та взаємодію з учасниками освітнього процесу, інтегруючи морально-гуманістичні засади та вимоги сучасної освіти. У структурі професійних цінностей вихователя ЗДО можна виокремити цінності дитиноцентризму, гуманізму, соціальної відповідальності, професійної компетентності, педагогічної культури та орієнтації на сталий розвиток. Зміст професійних цінностей педагога формується під впливом суспільних запитів, освітніх стандартів і власної професійної позиції вихователя,

відображаючи його готовність діяти відповідально в соціальному, екологічному та моральному вимірах.

Реалізація ідей сталого розвитку в професійній діяльності вихователя здійснюється через інтеграцію екологічної, соціальної та економічної складових у щоденну освітню практику. Екологічна складова передбачає формування в дітей дбайливого ставлення до природи, розвиток екологічної культури та екологічно доцільної поведінки через пізнавальну, ігрову й практичну діяльність. Соціальна складова сталого розвитку виявляється у вихованні цінностей співпраці, взаємоповаги, відповідальності та соціальної взаємодії в дитячому колективі, тоді як економічна складова реалізується через формування первинних уявлень про раціональне використання ресурсів, ощадливість і відповідальне споживання на доступному для дошкільників рівні. Формування професійних цінностей сталого розвитку у майбутніх вихователів значною мірою залежить від змісту та організації їх підготовки у закладах вищої освіти. У процесі фахової підготовки важливим є цілеспрямоване включення ідей сталого розвитку до освітніх компонент професійного спрямування, зокрема дисциплін методичного циклу, що забезпечує усвідомлення майбутніми вихователями ціннісних засад екологічної, соціальної та освітньої відповідальності. Науковці підкреслюють необхідність формування у здобувачів вищої освіти не лише відповідних знань і умінь, а й стійкої ціннісної позиції, орієнтованої на реалізацію ідей сталого розвитку у професійній діяльності з дітьми дошкільного віку [1; 2].

Ефективність формування професійних цінностей сталого розвитку забезпечується реалізацією комплексу педагогічних умов, серед яких провідними є ціннісна спрямованість освітнього процесу, інтеграція теоретичної та практичної підготовки, створення розвивального освітнього середовища та використання інноваційних освітніх технологій. У наукових дослідженнях доведено доцільність застосування інтерактивних, проєктних, ігрових, дослідницьких, цифрових технологій як засобів формування в майбутніх вихователів ціннісного ставлення до природи, суспільства й

професійної діяльності [3; 4]. Такі технології сприяють осмисленню ідей сталого розвитку не лише на когнітивному, а й на особистісно-ціннісному рівні, що є важливою передумовою їх подальшої реалізації в педагогічній практиці. Важливу роль у формуванні та розвитку професійних цінностей сталого розвитку відіграє самоосвіта й саморозвиток майбутнього педагога, виступаючи необхідною умовою трансформації ідей сталого розвитку в особистісно значущі професійні цінності. Самоосвітня діяльність сприяє поглибленню усвідомлення особистістю актуальності ідей сталого розвитку, оновленню професійних знань, рефлексії власної педагогічної позиції та вдосконаленню практик екологічно й соціально відповідальної поведінки.

Узагальнення наукових досліджень свідчить, що інтеграція ідей сталого розвитку у систему професійних цінностей педагога є необхідною умовою формування високопрофесійного, соціально відповідального та екологічно свідомого вихователя ЗДО. Формування цих цінностей у майбутніх вихователів забезпечується цілеспрямованою підготовкою у закладах вищої освіти, а також активною самоосвітньою діяльністю й професійним саморозвитком.

Список використаних джерел

1. Зданевич Л.В., Розгон В.В., Миськова Н.М. Підготовка майбутніх вихователів до екологічного виховання дітей дошкільного віку. *Інноваційна педагогіка / науковий журнал*. ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», Видавничий дім «Гельветика», Вип. 74. 2024. С. 135-137.

2. Іванчук С. А. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку : монографія. Дніпро: ЛІРА, 2022. 466 с.

3. Максимова О.О. Освітні екопростори як засіб формування природничо-екологічної компетентності у дітей у контексті сталого розвитку. *Імідж сучасного педагога*. Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського, 2025. № 2 (221). С. 77 – 82.

4. Сорочинська О. А., Танська В. В., Драгальчук А. П. Формування природнично-екологічної компетентності в дітей дошкільного віку засобами STREAM-освіти. *Eurasian scientific discussions : Proceedings of the 4th International scientific and practical conference*. 2022. С. 287-292.

5. Цюняк О., Ілійчук Л., Різник В., Кондур О.. Професійні цінності сучасного викладача як основа забезпечення якості освіти в умовах війни. Журнал Прикарпатського університету імені Василя Стефаника, 2024. № 11 (3). С. 68-74.